

מה שרציתם – קטעים מהספר

פרק 11

(מפיק הסרטים זיגי בן ארצי מעיין בתצלומים שמנציחים את חיי העיירה היהודית ז'ילוניץ'. שיחה עם בנו מציתה בו את הרעיון לעשות "סרט בלי סרט", דהיינו, להקים דגם של העיירה כפארק למבקרים).

הילד חזר. זיגי שמע את ציפורניו של הכלב מטופפות על הרצפות כשהוא מכרכר בריקוד המקובל. אבל לכבודו של הילד היה הכלב מוסיף לטקס גם יבבות שמחה. הוא היה קשור לילד יותר משהיה קשור לזיגי, או לאשתו או לזוד, שהיה בעליו המקוריים. "לאקי, יה חתיכת בנזונה מזדיין שכמוך," שמע זיגי את הילד אומר לכלב בקול חיבה תינוקי. הוא היה בן שבע-עשרה, בנו היחיד, גבוה ודק ובהיר עיניים כמו אמו, מגושם בתנועותיו ומפוזר מחשבות כמו אביו. "אהלן, אבא," אמר הילד ונעמד בפתח חדר העבודה. "איך היה במערכת החינוך היום?" שאל זיגי. הוא ידע מה ישיב. "חרא," אמר הילד.

זיגי היה מוקף במאה וחמישים תצלומי ז'ילוניץ'. הם מילאו את השולחן וכיסו את הבסא ואת הכורסה. חלקם סודרו על הרצפה בשורה אחת ארוכה וצפופה מקיר לקיר. ללוח השעם שמעל לשולחן היה מוצמדים עשרים הרישומים והעתק של מפת העיר. "מה זה כל הצילומים המזוינים האלה?" שאל הילד. הוא התקרב לקיר והתבונן בתצוגה. "כמו מה זה נראה לך?" שאל זיגי. "עוד סרט דפוק, אמנותי כאילו, שלא מעניין אף אחד?" "כן, סרט," שמע זיגי את עצמו עונה. בכל מקרה, כך יעצה לו אשתו, יש לברר מי הוא אותו בן-נון "נציב המלח", שחתום על אוסף העבודות שבתיק, לבדוק מי בעל זכויות היוצרים ואולי אפילו להכין הסכם מראש

שימנע אי- הבנות משפטיות. אבל לא היה לו כל מושג איך להתחיל במלאכת החיפוש.

יהיה עליו לשאול בעלי גלריות או להיוועץ במומחים לאמנות מקומית.

"אז מה הסיפור?" שאל הילד.

"סיפור?"

"כן, עלילה, "רטן הילד בחוסר סבלנות, "מה העלילה של הסרט הדפוק הזה? אפשר

להניח שמישהו כתב איזה תסריט לצורך העניין, לא?"

זיגי העביר את עיניו על התמונות. אז מה הסיפור? הידהדה במוחו שאלתו של הילד, מה

הסיפור? הזאטוטים המביטים במצלמה בסקרנות מהולה בחשש? הנערות שצחקוקיהן

מתגרים בצלם? הסוחרים הממהרים לעיסוקיהם? הזקנים חמורי הסבר? הנשים קשות

הפנים מאחורי הדוכנים בשוק? חיובו של שוטה העיירה? מבטו של ראש הישיבה? צעקתה

של הרוכלת המכריזה על מרכולתה?

"האמת היא שאין סיפור, " אמר זיגי. ומיד הוסיף, "בינתיים."

"תראה את הדפוקים האלה, " אמר פתאום הילד והצביע על צילום של חמישה גברים

בסינרי גומי עומדים זה ליד זה, וכל אחד מחזיק דג בזנבו. "מה הקטע שלהם? הם דייגים

או משהו?"

"אין לי מושג. " המעמד ההיתולי, המודע לעצמו, שהציגו בעלי הדגים לעדשת המצלמה,

עורר בזיגי תחושה שדווקא תמונה קבוצתית זאת, החריגה כל כך בתיק ז'ילוניץ', וכאילו

השתרבה לשם בטעות, יש בה רמז למהותו של האוסף כולו. הם לא הציגו לראווה דגים,

אלא פגרי דגים. גאוותם לא היתה על שלל דיג, אלא על חיותם שלהם לעומת מותם הסתמי

של היצורים שאחזו בידיהם. זיגי הבין פתאום: כל אנשי ז'ילוניץ' מתים. כולם. הילדים,

הנערות, הסוחרים, האברכים, הרוכלים, האידיויטים, הרבנים, אנשי הדגים. הם נעלמו

כולם, נמחו מעל פני האדמה, ותיק ז'ילוניץ' הוא זיכרון קיומם היחיד.

הילד לקח מהשולחן את מכשיר הטלפון הכסוף, תפס את האנטנה בין אגודל לאצבע,

טילטל אותו באוויר כאילו היה דג מת, תקע את אגרופו השמאלי במותן ונעמד מול זיגי

ברגליים פשוקות. "דומה?" שאל. פלומה צעירה השחירה את סנטרו המורם בהבעת גאוה

נלעגת.

"בייחוד הזקן, " אמר זיגי.

"מצחיק", נעלב הילד. אחר כך יצא מהחדר וזיגי שמע אותו פותח את המקרר ומזיז צלחות. כעבור רגע חזר. "יש משהו לאכול בבית הדפוק הזה?"

"אולי תחמם לך משהו מהפריזר?"

"בחיך, תעשה לי טובה, לא עוד פעם פיצה דפוקה", אמר הילד. "תן לי כסף אני יקנה לי שווארמה."

זיגי נתן לו שטר של חמישים שקל.

"להביא לך גם?" שאל הילד.

הוא ציפה לתשובתו הקבועה של אביו המתנזר מבשר, וכשזו באה, אמרו אותה יחד: "אני לא אוכל בשר חמור כי אני לא קניבל". כשהילד עוד היה ילד, היה המשפט המטופש הזה מצחיק אותו. עכשיו היה רק אחד מאותם צפנים שסימנו את האינטימיות שביניהם.

"וקח איתך את לאקי", אמר זיגי, "מגיע לו טיול של צהריים."

אחר כך שמע זיגי את הכלב יוצא שוב במחול ואת הילד שמרקיד אותו באמצעות טלטול הרצועה ודיבור מתוק של מילים מכוערות. הדלת נפתחה ונטרקה. צעדי דילוג כבדים הדהדו בחדר המדרגות עד שנעלמו.

זיגי מיהר לחלון והביט בלד שצעדיו היו מלאי חדווה כאילו רגליו ידעו בדיוק לאן עליהן להוביל את בעליהן. הכלב הגוף נגרר אחריו כמו צעצוע מכני. הוא היה זקן ושמן והתקשה לרוץ. לשונו היתה תלויה בזווית פיו.

מה העלילה של הסרט הדפוק הזה, שמע שוב זיגי את הילד אומר. אין עלילה, ענה זיגי לעצמו. אין תסריט. אין דיאלוגים. אין דיבורים. בעצם גם אין סינמטוגרפיה. זה בכלל לא סרט! הרעיון קיבל פתאום תבנית ברורה שכותרתה היתה כשם אוסף הצילומים: "ז'ילוניץ' קמה לתחייה". כן, זה הרעיון. להקים את ז'ילוניץ' מחדש, כאן, בישראל. זיגי ישחזר את העיירה במדויק, אפילו באופן מדויק יותר מכפי שנהוג כשמכינים תפאורת אולפן לסרט קולנוע. זאת תהיה ז'ילוניץ' על כל רחובותיה, כיכרותיה, בתיה וחצרותיה. ובז'ילוניץ' המשוחזרת יהלכו אנשים. אנשים חיים. כל תושביה של ז'ילוניץ' שהונצחו בצילומיו וברישומיו של בן-נון, ייוצגו על ידי שחקנים שיולבשו ויאובזרו בדיוק על פי המקור. זה יהיה שחזור גרנדיוזי, חסר תקדים, של עיירה יהודית מזרח אירופית של תחילת המאה העשרים, פארק היסטורי שהמבקרים בו יוכלו לטייל ברחובות, להיכנס לבתים, לפגוש את

תושבי העיירה ולחוש, כמעט במדויק, את שחשו סוכנים נוסעים שנקלעו לז'ילוניץ'
לעשרים וארבע השעות שבין רכבת לרכבת.
אחרי כשעה חזר הילד. הוא הופיע בפתח חדר העבודה וחייך חיוך זחוח. שפתיו הבהיקו
משומן הבשר. "נו, חשבת כבר על הסיפור של הסרט הדפוק שלך?" שאל.
"אין סיפור, אמר זיגי. "זה יהיה סרט בלי סיפור, בלי תסריטאי וגם בלי במאי."
"אז גם הצילום מיותר, צחק הילד, "וגם הפס-קול."
"בדיוק כך", הכריז זיגי, "רק שחקנים, תפאורה, תלבושות ואביזרים. זה הכול."
"והקהל?"
"הקהל, אמר זיגי, "פשוט יבוא לאתר, יקנה כרטיסים, ויסתובב בתוך התפאורה ובין
השחקנים כמה זמן שיתחשק לו. מי שירצה יוכל לשכור תלבושת ואביזרים ולהצטרף
לצוות השחקנים שיציגו את אנשי העיירה מתשע עד חמש."
"אבא, אתה הגאון הכי מיותר בעולם, אמר הילד. "הגיע הזמן שהעולם יכיר בחוסר
הנחיצות המוחלט שלך, הוא צחק. אבל זיגי, שבדרך כלל קיבל באהבה את אותות החיבה
האכזריים של הילד, חש הפעם עלבון מסוים. הוא באמת חשב שהתוכנית שהגה כמעט
גאונית, ולא ראה סיבה ללעוג לה. "איפה העודף?" תבע בתוקפנות בלתי צפויה.
"תרמתי אותו לאחד שאסף בסף למען ילדים במצוקה, גיחך הילד והסתלק.

[ניתן לרכוש את הספר - כאן - באתר ההוצאה לאור](#)

[חזרה לאתר](#)

אגור שיף, © 2013 כל הזכויות שמורות